

З повоєнного часу до початку 90-х років на кафедрі над проблемами історії української мови та діалектології працювала кандидат філологічних наук, доцент Ф. А. Непийвода. У 70-80-х роках доцентами кафедри були кандидати філологічних наук Г. М. Мукан, яка досліджувала питання граматики й діалектології, та Г. О. Піскун, що розробляла проблеми синтаксису.

Нині у її складі висококваліфіковані викладачі, що закінчили аспірантури й докторантури в кінці ХХ – на початку ХХІ століття: 3 професорів, докторів філологічних наук Г. І. Мартинова, М. І. Калько, Л. В. Шитик, 1 доктор філологічних наук, доцент – В. В. Калько, 7 доцентів, кандидатів філологічних наук Г. В. Кочерга, Л. І. Лонська, І. І. Погрібний, І. С. Савченко, А. А. Таран, Т. В. Щербина, Г. А. Ярмоленко. .

Кафедра є випусковою для освітніх ступенів «Бакалавр» і «Магістр» таких ОП: 014 Середня освіта (українська мова і література), 035 Філологія (українська мова і література), 035 Філологія (прикладна лінгвістика).

У творчому науковому доробку членів кафедри українського мовознавства і прикладної лінгвістики означились три основні напрями діяльності: діалектологічний, граматичний та когнітивно-ономасіологічний.

Діалектологічний напрям наукової роботи сформувався на ґрунті багаторічної співпраці з відділом діалектології Інституту української мови НАН України. Його представники доктор філологічних наук, професор Г. І. Мартинова, доцент, кандидат філологічних наук Т. В. Щербина активно працюють над вивченням народного мовлення Середньої Наддніпрянщини, лінгвістичними, лінгвогеографічними й етноглотогенетичними проблемами цього регіону. монографії (Г.І. Мартинова «Середньонаддніпрянський діалект. Фонологія і фонетика», «Лінгвістична географія правобережної Черкащини», Т. В. Щербина «Ареалогія середньонаддніпрянсько-степового порубіжжя»). За результатами дослідження створено віртуальну фонотеку говірок Середньої Наддніпрянщини, зокрема підготовлено три компакт-диски «Говірки південної Київщини», «Говірки західної Полтавщини», «Говірки Черкащини», опубліковано аналітико-бібліографічний довідник «Середньонаддніпрянський діалект», збірник діалектних текстів говірок південної Київщини, «Словник мікротопонімів Черкащини», «Словник середньонаддніпрянських говірок».

Граматичний напрям репрезентують наукові дослідження професорів М. І. Калька, Л. В. Шитик, доцентів Л. І. Лонської, І. С. Савченко, І. І. Погрібного, А. А. Таран.

Основним проблемами вивчення граматичної системи мови є: 1) взаємодія лексичної та граматичної семантики; 2) синхронна перехідність та синкретизм синтаксичних одиниць; 3) проблеми неології та неографії у лінгвістиці. У творчому доробку граматистів 3 монографії (М. І. Калько «Аспектуальність і дієслівна полісемія», «Аспектуальність: категоризація, класифікація і репрезентація в сучасній українській літературній мові»; А. А. Таран «Конкурування номінацій у сучасній українській літературній мові: тенденції і стабілізації нової лексики»), 7 навчальних посібників.

Одним із векторів лінгвістичних досліджень є когнітологія, у царині якої працюють доценти В. В. Калько, Г. В. Кочерга, Г. А. Ярмоленко. Головною проблемою наукових зацікавлень є когнітивно-ономасіологічний аналіз мотиваційних процесів у проекції на специфіку етносвідомості. У 2019 році опубліковано монографію «Українські паремії: семантика, синтактика, прагматика», а у 2020 році захищено докторську дисертацію.

Викладачі кафедри мають наукові публікації в періодичних виданнях, які включені до наукометричних баз Scopus або Web of Science Core Collection: Шитик Л. В. – 4 публікації (**2 – Scopus, Web of Science; 1 – Web of Science, 1 – Scopus**), Мартинова Г. І. – 2 публікації (**Web of Science**), Калько М. І. – 1 публікація (**Scopus**), Калько В. В. – 1 публікація (**Scopus**), Таран А. А. – 1 публікація (**Scopus**), Щербина Т. В. – 1 публікація (**Web of Science**).

На кафедрі з 2006 року діє аспірантура, де на сьогодні навчається 4 здобувачі. Із 2016 р. функціонує спеціалізована вчена рада К 73.053.07 (спеціальність 10.02.01 «Українська мова») із правом прийняття до розгляду та проведення захистів дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук.

У 2018 – 2019 рр. захищено 3 кандидатські дисертації, керівниками яких були члени кафедри: Н. Жуган (керівник проф. Мартинова Г. І.), Л. М. Тереховська, Л. П. Юлдашева (керівник проф. Шитик Л. В.). Нині оформляємо документи для створення разової спеціалізованої вченої ради. Заплановано захисти дисертацій аспірантів О. М. Донік та С. Б. Шило (науковий керівник проф. Шитик Л. В.).

Проф. Мартинова Г. І. була членом експертної ради ДАКу, науково-методичної ради МОНУ.

Проф. Мартинова Г. І. та проф. Л. В. Шитик до 2019 р. – члени експертної комісії для проведення акредитаційної експертизи ДАКу, із 2020 р. Л. В. Шитик – експерт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Упродовж 2017–2019 рр. проф. Мартинова Г. І., проф. Шитик Л. В., доц. Щербина Т. В. та доц. Погрібний І. І. працювали в складі атестаційної комісії з проведення атестації державних службовців щодо вільного володіння державною мовою.

Упродовж останніх років кафедра організувала 15 наукових конференцій всеукраїнського й міжнародного рівнів, за матеріалами яких опубліковано збірники наукових праць.

У 2006 році кафедрою започатковане фахове видання «Мовознавчий вісник», яке затверджено ВАК України в липні 2007 року. Упродовж 2006–2019 рр. видано 27 випусків цього фахового збірника наукових праць. На сьогодні сформовано новий склад редколегії, підготовлено документацію та видано два випуски (28–29) для перереєстрації збірника як фахового видання категорії Б. Збірник індексований у міжнародній базі даних Index Copernicus. Інформацію про видання можна знайти на сайті: <http://ling-ejournal.cdu.edu.ua/index>.

Викладачі кафедри постійно опікуються науково-дослідницькою роботою студентів; під їхнім керівництвом студенти працюють над курсовими, кваліфікаційними, дипломними, магістерськими роботами, готують статті до наукових збірників, беруть участь у

Всеукраїнських олімпіадах з української мови та літератури, конкурсах наукових робіт.

Під керівництвом викладачів кафедри студенти здобували перемоги на всеукраїнському етапі конкурсу студентських наукових робіт (Косменюк Вікторія, III місце, 2015 р., Бабенко Анастасія, 2 місце, 2018 р., Нечипоренко Юлія, 3 місце, 2019 р., Межерицька Юлія, 3 місце, 2020 р.), олімпіади з української мови і літератури (Шевченко Тетяна, II місце, 2016 р.), Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка (Усова Крістіна, III місце, 2016 р.; Світайло Юлія, III місце, 2019 р.).

Викладачі кафедри проводять консультаційну роботу з учнями, які проводять науково-дослідницьку роботу з української мови Національного центру «Мала академія наук України», керують їхніми дослідженнями (проф. Шитик Л. В., доц. Таран А. А., доц. Лонська Л. І., доц. Ярмоленко Г. А.). Проф. Шитик Л. В. керувала учнями, що посіли призові місця на всеукраїнському етапі захисту науково-дослідницьких робіт з української мови (Зінченко Оксана (II місце, 2019); Коваленко Тетяна (I місце, 2018 р.); Тимченко Катерина (II місце, 2017)) та із зарубіжної літератури (Свідерська Яна (I місце, 2018); Свідерська Яна (III місце, 2017)).

Проф. Шитик Л. В. є головою журі обласної учнівської олімпіади з української мови і літератури, обласного етапу Міжнародного конкурсу знавців української мови ім. Петра Яцика, обласного етапу конкурсу «Учитель року» (номінація «Українська мова та література»), член журі обласного етапу Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка та член журі III етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту наукових робіт учнів-членів Малої академії наук України. Доц. Погрібний І. І. – голова журі III етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту наукових робіт учнів-членів Малої академії наук України.

Доц. Ярмоленко – член журі міського етапу учнівської олімпіади з української мови і літератури; доц. Кочерга Г. В. та доц. Ярмоленко Г. А. – члени журі II етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту наукових робіт учнів-членів Малої академії наук України.

Проф. Шитик Л. В. та доц. Таран А. А. є членами журі Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови і літератури. Проф. Шитик Л. В. – член журі Всеукраїнської студентської олімпіади з української мови і літератури (2015–2017) та член журі Всеукраїнської студентської олімпіади з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» (2020).

Викладачі кафедри (проф. Шитик Л. В., доц. Ярмоленко Г. А.)

консультують учителів та учнів, проф. Шитик Л. В. проводить тренувальні заняття з учнями – переможцями обласного етапу олімпіади з української мови і літератури та обласного етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт МАН України – з метою підготовки їх до всеукраїнського етапу.

Викладачі кафедри провадять міжнародну діяльність, беручи участь у міжнародних конференціях в Україні та за кордоном. Професори Мартинова Ганна Іванівна і Шитик Людмила Володимирівна є членами редакційних колегій закордонних наукових збірників *Gwary Driś* (Познань, Польща), *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (англ.: *RumeliDE Journal of Language and Literature Studies*) (Туреччина).

Професор Шитик Людмила Володимирівна пройшла стажування у Вищій школі лінгвістики (м. Ченстохова, Польща) з 01.01.2016 до 31.03.2016 у межах Європейського освітнього проєкту «Інноваційні методи і технології: нове в європейській освітній практиці» (180 годин). Отримала сертифікат зі спеціальностей «Філологія», «Середня освіта», «Журналістика».

Доцент Таран Алла Анатоліївна Доц. Таран А. А. бере участь у міжнародному науковому проєкті «Онлайн-бібліографія світового славістичного мовознавства» (2018–2020 рр.) та є учасницею міжнародних конференцій з проблем цифрової слов'янської бібліографії (Варшава, 5–6 вересня 2016 р.), «*Wokół systemów informacyjno-wyszukiwawczych i słotwórstwa*» (Варшава, 7–9 вересня 2017 р.).

Перспективним напрямом діяльності кафедри є розвиток спеціальності «Прикладна лінгвістика», що передбачає підготовку фахівців і розвиток матеріально-технічної бази, модернізацію технологій навчання, освоєння програмного забезпечення для створення регіональних текстографічних і лексикографічних баз даних.